

יפעת בן נתן - אוצרת

העולם שאנו מכירים, עולם שנברא עפ"י המקורות "יש מאין", השתלשל ממציאות אינסופית מופשטת, אל עבר תוצאה של מציאות גשמית, מוגדרת, וסופית. עולם זה, הוא עולם מתעתע של תופעות, הנתפסות לכאורה ע"י החושים, אך הרוח הפועמת מאחורי הדברים ומפעילה אותם, נעלמת ועשויה להתגלות רק למחפש ולחוקר.

משפט הפתיחה של התורה, בספר בראשית פרק א', מתאר את בריאת השמים והארץ. שתי מציאויות משלימות אך שונות בתכלית- הרוחנית והגשמית. בידי האדם הבחירה אם ללכת בעקבות ההיגיון הנתמך ע"י החושים, ולראות בגשמי את כלל המציאות, או להתבונן ולחדור אל מה שמעבר. השלם מצוי בחיבור שבין שניהם.

בתוך המילה בראשית" מוצאים חכמים רמז לכך שהעולם נברא בעזרת ב' (שתי) ראשיות- הרצון והחכמה, שני כוחות שבהכרח מתעוררים לפני כל מעשה יצירה או בריאה. ע"פ הקבלה התעוררו כוחות אלה גם בבורא לפני בריאת העולם. עבודותיה של תני לרון משקפות חיפוש סבלני ועקבי אחר רמזים לחכמה הנסתרת ולרוח הנעלמת שמאחורי המציאות הקיימת. תוך תהליכים ארוכים ועמלניים של בדיקות, הרכבות, וניסיונות פענוח, היא חותרת לחשוף את החכמה והחוקיות, אבני היסוד של הבריאה

על פי המסורת הקבלית העולם התגלה בשלושה מימדים – מקום, זמן ותנוע, מימדים אלה קיימים אך ורק בעולם הגשמי ומאפיינים אותו. גם על פי המסורת ההינדית, מתלה היקום בשתי צורות עיקריות: בתנועה ובמקום. המושג "אקשה" בסנסקריט מתאר את נקודת המעבר מן המופשט אל מקום שבו הדברים נתפסים על ידי החושים, אל המרחב התלת מימדי המוכר לנו, שבו קיימים האלמנטים האלה. "האקשה" מכילה את כל אפשרויות התנועה, גם מעבר לתל מימד, אל עבר מימדים רוחניים, באינסוף הביטים.

שורש המילה ההינדית אקשה הוא קאש, שמשמעותו לזרוח או להפיץ אור: בספרות הקבלה האור (אור אינסוף הוא כינוי לבורא ולשורש החיים. לאור איכויות של אינסופיות, תנועתו מהירה ביותר והוא מקיף את כל המציאות. איכותו היא מעבר לגבולות החומר. התנועה-עקרון החיים בתוך עולם התופעות, נובעת מתוך תחושת החיסרון והרצון להתמלא, האור-אנרגית החיים, הוא בעל היכולת למלא את החסר עד למקסימום.

חני לרון נוגעת בדינאמיקה של תנועה ומילוי (אור וכלי), השאיפה לשלמות, ובאמיתות הראשוניות של מחשבת הבריאה ביחסי חומר רוח, היא מנסה להתחקות אחר התנועה הראשונית שיצרה צורות בסיסיות בטבע שהיוו, על פי מדעים עתיקים, את אבני היסוד של הבריאה. נקודת המוצא שלה היא הגיאומטריה המקודשת, הממחישה יותר מכול את החומר כמעטפת לרוח. בניסיון להגשים את הרעיון, היא בונה מבנים שהחלל הפנימי שלהם הוא לעיתים קונקרטי יותר מהחומר המקיף אותו. מבנים אלה הם שבריריים ועוצמתיים כאחד ומשקפים מחד גיסה את ארעיותו ואי יציבותו של מימד החומר, ומאידך גיסה את הסדר הקיים בטבע, המעיד על מחשבת בריאה מאורגנת להפליא, בה לכול דבר יש גוף ונשמה. נקודת השיא – האדם, הוא החיבור האולטימטיבי, מתואר בספר "משנה תורה – ספר המדע" כמורכב מצורה וגולם.

זהו עוד פן לרעיון אותו מנסה חני להמחיש. הגולם הוא המבנה הגיאומטרי, מעטפת החומר, הלקוח בתוך אורגניזמים טבעיים, החללים הפנימיים לעומת זאת הם הצורה – הדעת – צורת הנפש החושבת והיודעת, מותר האדם על הבהמה.

עבודותיה של חני לרון מאופיינות בחתירה לצמצום ולשלמות. ע"י כך היא מנסה להביא כמעט עד גבול המוחשי מימד נוסף, הקיים למעשה רק בתודעתנו. את עבודותיה יש לראות כאובייקטים להתבוננות מדיטטיבית, כמו המנדלות, המשמשות ככלי להתחברות לתודעה עליונה, לידע הגנוז באדם, ושבד"כ אינו בא לידי ביטוי ושימוש יומיומי.

זהו ידע הבריאה, בו מנסה חני לגעת, רגע ההתהוות בו עובר רעיון מן הכוח אל הפועל ומתחיל להתממש.